

"Eğer ferdiyet olmazsa, beşerin bütün metalip ve arzuları sönecek." cümlesini izah eder misiniz?

"Ferdîyet-i Rabbâniye ve vahdet-i İlâhiye, bütün kemâlâtın medarı, esası olduğu ve kâinatın hilkatindeki hikmetlerin ve maksatların menşei ve madeni olduğu gibi, zîşuur ve zîaklın, hususan insanın metalibinin ve arzularının husul bulmasının menbaı ve çare-i yegânesidir. Eğer ferdiyet olmazsa, beşerin bütün metalip ve arzuları sönecek. Hem hilkat-i kâinatın neticeleri hiçe inecek, hem mevcut ve muhakkak olan ekser kemâlâtın in'idâmına vesile olacak."

"Meselâ, insanda en şedit ve sarsılmaz ve aşk derecesinde bir arzu-yu beka var. Ve o matlabı vermek için, bütün kâinatı sırr-ı ferdiyetle kabzasında tutan ve bir menzili kapayıp öbür menzili açmak gibi kolay bir surette dünyayı kapayıp âhireti açabilir bir Zat, o arzu-yu bekayı yerine getirebilir. Ve bu arzu gibi, ebede uzanmış ve kâinatın etrafına yayılmış, beşerin binler arzuları, sırr-ı ferdiyete ve hakikat-i tevhide bağlıdırlar. Eğer o ferdiyet olmazsa, onlar olmaz, akîm kalırlar. Ve vahdetle bütün kâinata birden tasarruf eden bir Zât-ı Ferd olmazsa, o matlaplar yerine gelmez. Farazâ gelse de çok nâkıs olur."

"İşte bu sırr-ı azîm içindir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan, tevhid ve ferdiyeti pek çok tekrarlar, kuvvetli bir hararetle, yüksek bir halâvetle ders verdiği gibi, bütün enbiya ve asfiya ve evliya, en büyük zevklerini ve saadetlerini, kelime-i tevhid olan Lâ ilâhe illâ Hû'da buluyorlar."(1)

Buradaki "**ferdiyet**" Allah'ın bir ve tek olması anlamına geliyor ki, Allah'ın bir ve tek olması tevhit inancının temeli ve esasıdır.

Allah'ın var olması nasıl insanın var olmasına bir sebep bir kaynak ise, aynı şekilde Allah'ın bir ve tek olması da yine insanın var olmasına ve bütün ihtiyaç ve taleplerinin karşılanmasına bir kaynak bir garantördür.

Çünkü **iki ilah tasavvuru**, kâinattaki düzen ve nizamın yok olmasına sebebiyet verecektir. Bu husus âyette de ifade edilmektedir. Şirk inancına göre insanın ne hayatında ne de taleplerinin karşılanması konusunda bir şansı kalmazdı. Bu inceliğe

kelamcılar "*burhan-ı temanü*" ismini vermişlerdir.

"Burhan-ı temanü", şayet iki ilah olmuş olsa kâinatta nizam ve ahenk fesada uğrardı; bu çekişme yüzünden kâinatta kavga ve gürültünün olması gerekirdi. Şu anda kâinatta fesat ve çekişme alameti olmadığına göre, demek ilah da tektir manasına geliyor. Bu inceliğe Üstad Hazretleri **"Bir köyde iki muhtar olmaz."** ifadesi ile işaret ediyor.

Nasıl bir köyde iki muhtar, bir şehirde iki vali, bir ülkede iki padişah karmaşa ve kaosa sebebiyet veriyor ise, kâinatta da iki ilah karmaşa ve kaosa sebep verir. Halbuki kâinatı incelediğimizde yüksek ve kusursuz bir sistem ve intizamın varlığını görüyoruz. Yüksek ve kusursuz bir intizam ise, tek bir **Hâkimi** tek bir **Nazımı** yani nizam koyucuyu gösteriyor.

Hâl böyle iken, insanın şirke düşmesi, kâinatın bu yüksek gerçeğini ve hakikatini ters yüz etmesi ve gerçeğe ters bir inanışa girmesi anlamı taşıyor.

İnsanın talep ve ihtiyaçlarının karşılanması ise kâinattaki nizama tabi kılınmıştır. İnsanın maddi ve manevi bütün talep ve ihtiyaçları zımnen ve dolaylı bir şekilde tevhide ram olmuş, onunla kaimdir.

(1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Dördüncü Nükte.](#)